

Čís. 343.

Erár cizího státu nelze žalovati na tuzemském soudě, leda, že dobrovolně podrobil se tuzemské soudní pravomoci. Podrobení se této pravomoci nelze spatřovati v tom, že žalovaný s výhradou shora řečeného stanoviska předsevzal nezbytné procesuální úkony.

Žalobu, vznesenou dle zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. na erár cizího nástupnického státu u tuzemského vrchního soudu, nelze dle § 6 téhož zákona postoupiti vrchnímu soudu žalovaného cizího státu.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R I 364/19.)

Dne 21. června 1918 došlo v P. k pouličním výtržnostem, při nichž vojenským oddílem, kterýž určen byl k tomu, rozehnati shluknuvší se lid, vypáleno bylo do davu lidu asi 50 ran, jimiž bylo několik osob usmrceno, několik poraněno. Mezi jiným usmrcen byl také 13letý Karel H. Otec jeho Josef H., odvolávaje se na ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. domáhal se žalobou u vrchního zemského soudu v Praze na c. k. eráru (eráru býv. státu Rakouského pokud se týče království a zemí v říšské radě zastoupených) a na eráru republiky Německého Rakouska jako právní nástupkyni státu Rakouského náhrady škody. Se strany eráru republiky Německého Rakouska opovězena při prvním roku námitka místní nepříslušnosti dovolaného soudu. Námitka ta provedena byla v ten smysl, že česká finanční prokuratura není veřejným orgánem tohoto státu, jaký mají na mysli platný proň § 74 j. n. ve spojení s § 4. nařízení veškerého ministerstva ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. z., že tedy příslušnost soudu neřídí se sídlem české finanční prokuratury, mimo to však že vůbec příslušnost kteréhokoliv soudu v Československé republice pro žalobu proti státu Německého Rakouska jest vyloučena. — V r c h n í z e m s k ý s o u d námitce vyhověl a odmítl žalobu, pokud čelila proti eráru republiky Německého Rakouska. D ů v o d y: Jest všeobecně uznanou zásadou práva mezinárodního, že samostatný a suverenní stát, tudíž i fiskus čili erár jakožto představitel a nositel majetkových práv státu, nepodléhá soudní moci státu cizího. Jest to přirozený a nutný důsledek výsosti teritoriální jakož i rovnosti a neodvislosti státu. Výjimka z této zásady může nastati jen tehdy, když ten který stát výslovně nebo mlčky se podrobí soudní moci státu cizího. Republika Německé Rakousko jest vůči republice Československé samostatným a neodvislým státem, nemůže tedy, a to ani jako společník rozepře, žalována býti u soudů státu československého, leč by dobrovolně se jim podrobila. Zdali v tomto případě tak učiní čili nic, nebylo lze při vyřizování žaloby předvídati, proto také žaloba proti ní vznesená nebyla ihned odmítnuta. Když však proti žalobě namítána byla nepříslušnost soudů československých, bylo námitce té vyhověti. Návrhu strany žalující, aby žaloba podle § 6 odst. 1 zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. byla postoupena příslušnému soudu t. j. vrchnímu soudu zemskému ve Vídni, nebylo lze dáti místa, poněvadž dotčené ustanovení zákona nastavšími změnami politickými stalo se neuskutečnitelným, kdyžtž zákon měl na mysli postoupení příslušnému soudu t u z e m-

s k ě m ů, nikoli však postoupení do c i ž i n y. Soudu cizozemskému nelze vnucovati jednání o žalobách zde podaných.

N e j v y š š í s o u d nedal místa žalobcovu rekursu.

D ů v o d y:

Postupující v řízení soudním mají soudové jakožto nositelé justiční výsosti svého státu právo, žádati na stranách v mezích a za podmínek zákona procesuální poslušnost a vysloviti při porušení povinnosti k procesuální poslušnosti zákonné následky procesuální neposlušnosti. Konečným cílem rozepře jest, by uplatňovanému nároku nebo právu dostalo se neodporovatelného formalisování a propůjčila se mu vykonatelnost. Základní podmínkou procesuální moci nařizovací, respektování formalisace práva nebo nároku a vynutitelnosti procesuálního výroku jest nařizovací moc a procesuální nadřízenost státního orgánu, jenž procesuální příkaz vydává, nárok nebo právo formalisuje nebo výroku svému vykonatelnost propůjčuje a, rubem věci posuzováno, procesuální poslušnost toho, proti němuž nařizovací moc v naznačených směrech se projevuje. Kde není závazku k podrobení se a poslušnosti vůči výronům moci nařizovací, není přirozeně místa pro moc nařizovací. Rovněž jest zřejmo, že rovný rovnému jen tam smí nařizovati, kde jest to zvlášť odůvodněno. Vykonáváje soudy právo justiční výsosti nastupuje stát jako nositel své státní svrchovanosti. Tato však nepostihuje dle zásad mezinárodního práva jiný stát jakožto rovnocenný, samostatný subjekt svrchovanosti téže jakosti, moci a síly. Na jiném státu, jenž dobrovolně nepodrobil se soudnímu rozhodování státu domácího, nelze žádati ani poslušnost oproti procesuálním příkazům, aniž lze mu ukládati, aby dbal formalisace nároku nebo práva, jež proti němu byla by vyslovena, nebo podrobil se co do rozsudku donucovací moci státu soudu procesního. Ovšem snaží se stížnost dovoditi, že republika Rakouská, ponechavši v platnosti zákon ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z., najmě pak též kompetenční předpis § 6 tohoto zákona, podrobila se tím tuzemské soudní pravomoci. K tomuto stanovisku však nelze přisvědčiti. Uchování platnosti zákonů a nařízení z doby před státním převrácením státu, zbudovanými na troskách bývalé rak. uher. monarchie stalo se samozřejmě s omezením, pokud srovnati to lze s nově utvořivšími se poměry státoprávními, tudíž zejména s výhradou a za plného setrvání na svrchovanosti států dílčích. Ostatně nutno zde přestati na stanovisku spolužalovaného eráru republiky Rakouské, jež ve sporu jasně a nepochybně řečený právě výklad přijala za svou vůli a smysl recepce § 6 řečeného zákona. Než ani v tom, že spolužalovaný erár republiky Rakouské zřídil si pro spor zastupce, na žalobu odpověděl a do jednání se pustil, nelze spatřovati podrobení se tuzemské pravomoci, ježto řečené úkony byly úkony procesuální opatrnosti a nezbytnosti a podniknuty byly přirozeně s výhradou namítané místní nepřislušnosti. Stěžuje-li si žalobce posléze na to, že nebylo alespoň vyhověno jeho návrhu na postoupení žaloby po rozumu § 6 dotčeného zákona, poukazuje se k důvodům usnesení prvního stolice a podobá se, že povinnost cizozemského soudu k tomu, by žalobu, postoupenou mu tuzemským soudem přijal a přiznal postoupení tomu účinky, zmíněné v § 6 uvedeného zákona, předpokládala by, že oba soudové vy-

vozuji svou pravomoc z téže justiční svrchovanosti státní, což však z doslovného znění a z téhož původu zákona v obou státech nijak nelze dovoditi.

Čís. 344.

Proto pouze, že účastník nesporného řízení souhlasil se soudcovským opatřením, nelze mu upřít právo ku stížnosti.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R II 169/19.)

Usnesením pozůstalostního soudu byla k souhlasnému návrhu účastněných osob, zejména též zůstavitelovy sestry Marie N., pozůstalost po Janu F. odevzdána na místo placení zůstavitelově věřitelce Štěpánce M. Rekurs zůstavitelovy sestry Marie N. na toto usnesení zavrhl rekursní soud jako nepřipustný z těchto důvodů: Stěžovatelce nepřísluší právo stížnosti; neboť zákon (§ 9 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.) takové právo vyhrazuje jen oněm osobám, jež usnesením byly dotčeny ve svých právních zájmech (srovnej: Ott, mimosporné řízení, strana 239). To nelze tvrditi o stěžovatelce, jež v tomto případě v první stolici dala výslovně svůj souhlas k usnesení v odpor vzatému. Vyhověl-li soud pozůstalostní usnesením jen souhlasnému návrhu všech účastněných osob na odevzdání pozůstalosti třetí osobě (Štěpánce M.) na místě placení (§ 52 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.), nemá stěžovatelka důvodu ke stížnosti. Opravná stolice nemůže proto za takového stavu věci zkoumati, zdali jsou zde skutečně veškeré zákonné náležitosti odevzdání pozůstalosti na místě placení, zejména, zdali tu je »nepatrná pozůstalost« nebo »souhlas všech účastněných, hlavně věřitelů, pokud se hlásili nebo jsou jinak známi« (§ 52 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.). Rovněž nemá právního významu: a) popírá-li stěžovatelka teprve nyní ve své stížnosti právní důvod a výši oné pohledávky Štěpánky M., jež byla právě dle návrhu stěžovatelky kryta odevzdáním pozůstalosti, nebo b) brojí-li stěžovatelka teprv nyní proti správnosti odhadu odevzdané pozůstalosti. Neboť v řízení pozůstalostním nemůže účastněný odvolávatí svá dřívější prohlášení neb uznání, tvoří-li již takové projevy vůle pevný základ dalších právních jednání stran nebo soudního usnesení. Navrhuje-li konečně stěžovatelka ve stížnosti, by sepsán byl řádný inventář o movitém jmění zůstavitele a přihlašuje se jako zákonná dědička k jeho pozůstalosti, nelze ani k těmto návrhům a projevům přihlížeti, pokud stěžovatelka neuvádí nového jmění zůstavitelova, dosud nese-psaného nebo pokud takové nové jmění jinak se neobjevilo. Teprve tehdy má se pozůstalostní řízení obnoviti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu Marie N. vyhověl, zrušil usnesení rekursního soudu, jakož i usnesení pozůstalostního soudu, toto i s předcházejším mu řízením a uložil pozůstalostnímu soudu, by pozůstalostní řízení znovu provedl.

Důvody:

Předpis § 9 nesporn. říz. poskytuje tomu, kdož cítí se dotčena opatřením své stolice o předmětu nesporného soudnictví, právo buď rozkladem